

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 500/2011-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. novembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. K. D., K., zastúpenej advokátom JUDr. V. K., K., vo veci namietaného porušenia jej

a) základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Nitra sp. zn. 3 Tp 139/2010 z 12. novembra 2010 a uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 5 Tpo 33/2010 z 25. novembra 2010 v súvislosti s právom na preskúmanie zákonnosti väzby pri rozhodovaní o návrhu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky na predĺženie lehoty trvania väzby,

b) základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 141 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 3 Tp 139/2010 a v konaní vedenom Krajským súdom v Nitre pod sp. zn. 5 Tpo 33/2010 v súvislosti so základným právom nebyť odňatý zákonnému a nestrannému sudcovi pri rozhodovaní o návrhu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky na predĺženie lehoty trvania väzby a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. K. D. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. januára 2011 doručená sťažnosť JUDr. K. D. (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia

a) základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 Tp 139/2010 z 12. novembra 2010 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“ alebo „uznesenie okresného súdu z 12. novembra 2010“) a uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Tpo 33/2010 z 25. novembra 2010 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“) v súvislosti s právom na preskúmanie zákonnosti väzby pri rozhodovaní o návrhu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) na predĺženie lehoty trvania väzby,

b) základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 141 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 3 Tp 139/2010 a v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 5 Tpo 33/2010 v súvislosti so základným právom nebyť odňatý zákonnému a nestrannému sudcovi pri rozhodovaní o návrhu generálnej prokuratúry na predĺženie lehoty trvania väzby.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola vzatá do väzby uznesením okresného súdu sp. zn. 3 Tp 68/2010 z 8. mája 2010 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Tpo 14/2010 z 20. mája 2010 z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku. Väzba začala 5. mája 2010 o 20.25 h. Ďalším uznesením okresného súdu sp. zn. 3 Tp 96/2010 z 29. júla 2010 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 24/2010 z 19. augusta 2010 bola zamietnutá žiadosť sťažovateľky o prepustenie z väzby na slobodu.

Na základe následnej žiadosti sťažovateľky o nahradenie väzby peňažnou zárukou nariadil okresný súd jej výsluch na 14. september 2010, avšak sťažovateľka vzniesla námietku zaujatosti voči sudcom okresného súdu i krajského súdu, a preto sa úkon nariadený na 14. september 2010 neuskutočnil, pričom sudca pre prípravné konanie o námietke zaujatosti sťažovateľky voči jeho osobe nerozhodol. Postupoval tým podľa názoru sťažovateľky v rozpore s § 32 ods. 3 Trestného poriadku, keďže o námietke zaujatosti voči sudcovi pre prípravné konanie nebolo dosiaľ rozhodnuté. Na uvedenom právnom názore sťažovateľky podľa jej tvrdenia nič nemení skutočnosť, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Ndt 14/2010 zo 6. októbra 2010 bolo rozhodnuté, že podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku sa vec neodníma krajskému súdu a že uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Nto 4/2010 z 21. októbra 2010 nebola vec odňatá okresnému súdu. Podľa názoru sťažovateľky *„rozhodnutie o delegácii podľa § 23 Trestného poriadku nekonzumuje aj rozhodnutie o námietke zaujatosti voči konajúcemu sudcovi pre prípravné konanie“*. Aj pri generálnej námietke voči všetkým sudcom okresného súdu bol podľa názoru sťažovateľky sudca pre prípravné konanie povinný rozhodnúť podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku a proti jeho rozhodnutiu bola prípustná sťažnosť, o ktorej by rozhodoval nadriadený súd.

Ďalší termín výsluchu určil okresný súd na 23. september 2010, avšak ani toho dňa nerozhodol o prepustení sťažovateľky z väzby na slobodu či o jej námietke zaujatosti.

Následne bol určený termín výsluchu sťažovateľky na 3. november 2010. V spojitosti s týmto úkonom podala sťažovateľka nové námietky zaujatosti, a to jednak voči sudcovi pre prípravné konanie, ale tiež voči všetkým sudcom okresného súdu, proti sudcom krajského súdu v senáte 5 Nto, ako aj všetkým sudcom krajského súdu a navyše aj voči ňou označeným sudcom najvyššieho súdu. Sudca pre prípravné konanie dospel k názoru, že o námietke zaujatosti netreba opätovne rozhodovať, lebo je rovnaká, ako skoršia námietka. Uznesením okresného súdu sp. zn. 3 Tp 117/2010 z 3. novembra 2010 bola zamietnutá žiadosť sťažovateľky o prepustenie z väzby na slobodu s tým, že ďalšie trvanie väzby je dané už iba podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Následným uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 31/2010 z 15. novembra 2010 bola zamietnutá jej sťažnosť proti uvedenému uzneseniu okresného súdu.

Dňa 28. októbra 2010 generálna prokuratúra podala okresnému súdu návrh na predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľky (ako aj ďalšieho obvineného) o dva mesiace, teda do 4. februára 2011. Návrhu generálnej prokuratúry vyhovel okresný súd napadnutým uznesením. V tejto veci okresného súdu podala sťažovateľka novú námietku zaujatosti voči sudcovi pre prípravné konanie, ostatným sudcom okresného súdu, ako aj voči členom senátu krajského súdu 5 Tpo, ostatným sudcom krajského súdu, a tiež proti všetkým sudcom najvyššieho súdu. Sudca pre prípravné konanie okresného súdu uznesením č. k. 3 Tp 139/2010-78 z 12. novembra 2010 rozhodol, že nie je vylúčený z prerokovania veci. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka sťažnosť, o ktorej krajský súd uznesením sp. zn. 5 Tpo 37/2010 z 2. decembra 2010 rozhodol tak, že napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil. Sťažovateľka podala sťažnosť aj proti napadnutému uzneseniu okresného súdu, ktorým jej bola predĺžená lehota trvania väzby do 4. februára 2011. Krajský súd napadnutým uznesením zrušil uznesenie okresného súdu o predĺžení lehoty trvania väzby a sám rozhodol o predĺžení lehoty väzby sťažovateľky o jeden mesiac, teda do 4. januára 2011. Z vyžiadaného súvisiaceho spisového materiálu ústavný súd zistil, že sťažovateľka bola uznesením okresného súdu sp. zn. 3 Tp 152/2010 z 29. decembra 2010 prepustená z väzby na slobodu, pričom väzba bola nahradená dohľadom probačného a mediačného úradníka a boli jej uložené primerané obmedzenia a povinnosti.

Sťažovateľka v sťažnosti vyčíta krajskému súdu, že nenapravil stav, keď vo veci rozhodovania o jej návrhu na nahradenie väzby peňažnou zárukou nekonal zákonný sudca, keďže o námietkach zaujatosti voči sudcovi pre prípravné konanie nebolo rozhodnuté podľa § 31 ods. 3 Trestného poriadku. Namieta aj dĺžku konania o predmetnom návrhu, keďže konanie trvalo od podania návrhu na nahradenie väzby peňažnou zárukou, t. j. 6. septembra 2010, až do doručenia uznesenia krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 31/2010, t. j. do 9. novembra 2010. Navyše poukazuje na to, že nebolo rozhodnuté ani o ďalšej jej námietke voči konajúcim sudcom krajského súdu, resp. voči všetkým sudcom krajského súdu. Ďalej sťažovateľka namieta, že v odôvodnení uznesenia krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 31/2010 z 15. novembra 2010 sa na strane 2 v druhom odseku konštatuje, že sťažovateľka podanú sťažnosť sama, ale ani prostredníctvom svojich obhajcov neodôvodnila. Pritom v skutočnosti vo vlastnom mene podala odôvodnenie sťažnosti, ktoré jej obhajca podal

na poštovú prepravu na Slovenskej pošte, a. s..., doporučeným listom 9. novembra 2010. Dôvody sťažnosti doplnila vo vlastnom mene podaním odoslaným jej obhajcom doporučeným listom 10. novembra 2010 zo Slovenskej pošty, a. s... Ďalšie dôvody sťažnosti konkretizovala prostredníctvom svojho obhajcu a tieto boli rovnako podané na poštovú prepravu na Slovenskej pošte, a. s..., doporučeným listom 9. novembra 2010. Sťažovateľka vylučuje, aby predmetný list nebol doručený krajskému súdu včas. Konštatovanie krajského súdu, že sťažnosť nebola odôvodnená, vzbudzuje podozrenie, že krajský súd pri svojom rozhodovaní nemal k dispozícii potrebný spisový materiál. Toto podozrenie sa umocňuje tým, že krajský súd rozhodol o sťažnosti v pondelok 15. novembra 2010, pričom ešte v piatok 12. novembra 2010 sa spis nachádzal na okresnom súde v súvislosti so spisovaním zápisnice a s rozhodovaním o predĺžení väzby pod sp. zn. 3 Tp 139/2010. Následne sa vyhotovovali uznesenia, vypisovali doručky a obhajcovia sťažovateľky odchádzali z úkonu okresného súdu okolo 15.00 h. V nadväznosti na to sťažovateľka spochybňuje, že krajský súd mal možnosť oboznámiť sa so spisovým materiálom. Sťažovateľka preto tvrdí, že krajský súd rozhodol bez toho, aby sa s jej argumentáciou oboznámil, čo podľa jej názoru malo vplyv na vecnú stránku rozhodnutia. Odzrkadľuje sa to aj v nepresvedčivom a paušálnom odôvodnení uznesenia krajského súdu. Napokon sťažovateľka namieta, že krajský súd o jej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 12. novembra 2010 o predĺžení lehoty trvania väzby rozhodol skôr, ako bolo rozhodnuté o jej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 12. novembra 2010 o tom, že sudca pre prípravné konanie nie je zaujatý.

Podľa názoru sťažovateľky záruky spočívajúce v súdnej kontrole ustanovenej v čl. 5 ods. 3 dohovoru vyžadujú od sudcov, ktorí rozhodujú o predĺžení väzby, aby overili v každom prípade prítomnosť relevantných a dostatočných dôvodov, ktoré oprávňujú zbavenie osobnej slobody. Nestačí, aby sa všeobecné súdy uspokojili s tým, že tieto dôvody existovali v čase vzatia do väzby, že prípad stále nie je pripravený na to, aby mohol byť predložený súdu, a že doba väzby je primeraná. V každom prípade na odôvodnenie predĺženia väzby sudca pre prípravné konanie musí preukázať, že sa ubezpečil, že neexistuje iné alternatívne opatrenie, ktoré je menej prísne ako väzba (trestno-procesné inštitúty, ktorými dôvody väzby možno nahradiť). Dôvody ďalšieho trvania väzby musia byť významné a dostatočné. Sudca pre prípravné konanie má vo svojom rozhodnutí uviesť

argumenty pre a proti existencii verejného záujmu, ktorý odôvodňuje – s náležitým zreteľom aj na princíp prezumpcie nevinu – odchýlenie sa od pravidla rešpektovania osobnej slobody jedinca. Pokiaľ sú poskytnuté náležité záruky, že trestne stíhaná osoba sa trestného konania osobne zúčastní, nemala by sa vo väzbe nachádzať (resp. by mala byť z nej prepustená).

Sudca pre prípravné konanie však podľa sťažovateľky „vo svojich väzobných rozhodnutiach, ktoré každé nepochopiteľne vždy vydával pod inou spisovou značkou, vágne len konštatuje bez hlbšieho zdôvodnenia, že dôvody väzby trvajú. V rozhodnutiach neodôvodňuje, a ak áno, tak len minimálne a nedostatočne, prečo nie je (prípadne ak náhodou objektívne existujú dôvody väzby) ich napr. možné nahradiť akýmkoľvek z inštitútov, ktoré väzbu nahrádzajú. To tiež znamená, že sudca pre prípravné konanie JUDr. E. H. musí pri rozhodovaní o väzbe, príp. pri predlžovaní väzby dôsledne rešpektovať obsah môjho základného práva podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy SR. Ide aj o oprávnenie, aby boli preskúmané významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom, probačným dohľadom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa sudca pre prípravné konanie rozhodne ma naďalej vo väzbe držať, majú byť takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe.“

Sťažovateľka preto navrhuje vydať tento nález:

„1. Základné právo JUDr. K. D. na preskúmanie zákonnosti väzby podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Nitra sp. zn. 3 Tp/139/2010 z 12. 11. 2010 a uznesením Krajského súdu Nitra sp. zn. 5 Tpo/33/2010 z 25. 11. 2010 v súvislosti s rozhodnutím o predĺžení lehoty väzby porušené bolo.

3. Právo JUDr. K. D. na zákonného a nestranného sudcu podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1, 2 a čl. 141 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 3 Tp/139/2010 a na Krajskom súde Nitra pod sp. 5 Tpo/33/2010 a v konaní, ktoré ho predchádzalo, porušené bolo.

4. JUDr. K. D. sa priznáva finančné zadostučinenie v sume 5 000,- eur (slovom päťtisíc eur), ktoré je jej Okresný súd Nitra povinný vyplatiť v sume 1.500,- € a Krajský súd Nitra povinný vyplatiť v sume 3.500,- € do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Krajský súd Nitra je povinný nahradiť trovy právneho zastúpenia JUDr. K. D. v sume 261,82 € na účet jej právneho zástupcu JUDr. V. K. do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších prepisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu, resp. jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo

slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu, resp. jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, ÚS 88/07).

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 prvej vety ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 141 ods. 1 ústavy v Slovenskej republike vykonávajú súdnicstvo nezávislé a nestranné sudy.

Podľa čl. 141 ods. 2 ústavy súdnictvo sa vykonáva na všetkých stupňoch oddelene od iných štátnych orgánov.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (v prerokúvanej veci okresný súd a krajský súd), a vo vzťahu k tým rozhodnutiam, resp. postupom všeobecných súdov, ktoré označil v petite svojej sťažnosti [v prerokúvanej veci uznesenie okresného súdu sp. zn. 3 Tp 139/2010 z 12. novembra 2010, ako aj uznesenie krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 33/2010 z 25. novembra 2010 (m. m. IV. ÚS 415/09,

IV. ÚS 355/09, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05)]. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

Pretože časť námietok sťažovateľky uplatnených v tejto sťažnosti sa do značnej miery zhoduje s námietkami uplatnenými v jej skoršej sťažnosti podanej ústavnému súdu vedenej pod sp. zn. II. ÚS 76/2011 a ústavný súd sa s nimi vysporiadal v náleze zo 14. septembra 2011, pri predbežnom prerokovaní tejto sťažnosti sa zaoberal iba námietkami vzťahujúcimi sa na namietané porušenie v sťažnosti označených práv napadnutým uznesením okresného súdu a napadnutým uznesením krajského súdu v súvislosti s rozhodovaním o návrhu generálnej prokuratúry z 28. októbra 2010 o predĺžení lehoty väzby sťažovateľky.

1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru v súvislosti s právom na preskúmanie zákonnosti väzby pri rozhodovaní o návrhu generálnej prokuratúry na predĺženie lehoty trvania väzby

1.1. K napadnutému uzneseniu okresného súdu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. V tejto súvislosti ústavný súd poukázal na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v prípade, ak pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Sťažovateľka mala právo podať proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažnosť (čo aj využila), o ktorej bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd.

Právomoc krajského súdu rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľky v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

1.2. K napadnutému uzneseniu krajského súdu

Podľa judikatúry ústavného súdu v čl. 17 ods.1, 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu je obsiahnuté právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná, ako aj právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu, alebo byť prepustený počas konania, teda práva, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (obdobne III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05).

Na konanie, predmetom ktorého je súdne preskúmanie zákonnosti väzby a existencie všetkých jej podmienok, je aplikovateľný čl. 5 ods. 4 dohovoru (m. m. III. ÚS 227/03). Ústavnosť postupu a rozhodnutia súdu v takomto type konania (vrátane ústavnosti dôvodov, na ktorých bolo založené rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby) skúma však ústavný súd aj z hľadiska garancií vyplývajúcich z čl. 5 ods. 3 dohovoru (napr. I. ÚS 100/04, III. ÚS 220/04).

Z uznesenia krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 33/2010 z 25. novembra 2010 vyplýva, že ním bolo okrem iného rozhodnuté aj o sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu z 12. novembra 2010, ktorým jej bola predĺžená lehota trvania väzby do 4. februára 2010 s tým, že u nej trvajú dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Krajský súd dospel k záveru, že prvostupňový súd správne zistil, že u sťažovateľky sú dané dôvody väzby uvedené v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, že naďalej existujú konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu, že by v prípade prepustenia z väzby na slobodu konala spôsobom, ako predpokladá uvedené ustanovenie Trestného poriadku. Pokiaľ ide o dôvodnosť väzby sťažovateľky, krajský súd sa s konkrétnymi skutočnosťami odôvodňujúcimi daný dôvod väzby zaoberal v dôvodoch svojho uznesenia sp. zn.

5 Tpo/31/2010 z 15. novembra 2010. Opätovne pritom poukázal na charakter konania sťažovateľky, ktorý je daný opakovaním skutkov tvoriacich zločin marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. b) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona, pre ktorý jej bolo vznesené obvinenie, pokračovania v ňom, opakovanými čiastkovými útokmi tvoriacimi podľa § 122 ods. 10 Trestného zákona jeden pokračovací trestný čin, ktorým sa obvinená mala snažiť mariť dôkazy v trestnej veci proti obvinenému R. N.

Ďalej krajský súd skonštatoval, že bola splnená i materiálna podmienka § 76 ods. 3 Trestného poriadku na predĺženie lehoty trvania väzby, pretože prepustením sťažovateľky z väzby na slobodu by jej popísaným konaním mohlo byť zmarené, resp. podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, a z dôvodov popísaných v návrhu generálnej prokuratúry, ktoré aj krajský súd vyhodnotil ako dôvody závažné, pretože ich vykonanie je podstatné pre posúdenie dôvodnosti podania obžaloby, nebolo možné dosiaľ vec skončiť. Z týchto dôvodov sa i krajský súd stotožnil s dôvodnosťou predĺženia lehoty trvania väzby sťažovateľky.

Pokiaľ išlo o lehotu predĺženia väzby sťažovateľky, ktorá bola sudcom pre prípravné konanie predĺžená do 4. februára 2011, krajský súd sa s takouto dĺžkou lehoty trvania väzby nestotožnil. Na margo toho uviedol, že vzhľadom na množstvo dôkazov, ktoré majú podľa návrhu prokurátora orgány činné v trestnom konaní vykonať, je táto lehota neprimerane dlhá. Poukázal na to, že v danej veci je trestné konanie vedené na základe jednotlivých uznesení od 9. decembra 2009, 11. februára 2009 a 1. apríla 2009, pričom obvinenie bolo vznesené sťažovateľke 5. mája 2010, a toto obdobie je postačujúce na vykonanie tých rozhodných dôkazov, ktoré sú potrebné pre posúdenie dôvodnosti podania obžaloby na obvineného R. N. a sťažovateľku.

So zreteľom na uvedené krajský súd zrušil napadnuté uznesenie sudcu pre prípravné konanie postupom podľa § 194 ods. 1 písm. a) a ods. 2 Trestného poriadku vo výrokoch v bodoch I a III a rozhodol okrem iného aj o návrhu generálnej prokuratúry na predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľky tak, že ju sám predĺžil do 4. januára 2011.

V uznesení sp. zn. 5 Tpo 31/2010 z 15. novembra 2010, na ktoré odkazuje krajský súd v napadnutom uznesení v súvislosti s konkrétnymi skutočnosťami odôvodňujúcimi dôvod väzby sťažovateľky, sa uvádza, že, „*pokiaľ ide u obvinenej naďalej o existujúce dôvody väzby preventívnej uvedené v § 71 odsek 1 písmeno c/ Trestného poriadku doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu a naďalej sú aj dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchala obvinená, pretože dôvodnosť tohto podozrenia nebola doteraz vykonaným dokazovaním spochybnená.*

Naviac naďalej existujú aj konkrétne skutočnosti odôvodňujúce obavu, že by obvinená v prípade prepustenia z väzby na slobodu mohla v páchaní trestnej činnosti, pre ktorú je v prejednávacom prípade stíhaná, pokračovať, ktoré vyplývajú z charakteru skutku, zo spáchania ktorého je dôvodne podozrivá a pre ktorý jej preto bolo opodstatnene vznesené obvinenie, pokračovania v ňom opakovanými čiastkovými útokmi tvoriacimi podľa § 122 odsek 10 Trestného zákona jeden pokračovací trestný čin, ktorým sa obvinená mala snažiť mariť dôkazy v trestnej veci proti obvinenému R. N. (stíhanému pre zločin nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 295 odsek 1 písmeno b/ Trestného zákona a iný zločin) postupne od 04. 02. 2010, teda od momentu, kedy sa dozvedela o jeho zadržaní a to buď osobne, alebo prostredníctvom tretích osôb, v ktorej súvislosti považuje nadriadený súd za potrebné tiež uviesť, že napriek výpovedi Petra Oravca, narodeného 07. 10. 1973 učinenej v procesnom postavení svedka 30. 04. 2010 je obvinený R. N. naďalej stíhaný pre tento zločin nedovoleného ozbrojovania.“

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Krajský súd, v právomoci ktorého bolo posúdenie skutkových a právnych otázok (v rámci druhostupňového konania) relevantných na rozhodnutie o návrhu generálnej prokuratúry na predĺženie lehoty trvania väzby, a tým o sťažovateľkinom ďalšom zotrvaní vo väzbe, vychádzal zo skutkového a právneho stavu zisteného na základe vykonaného dokazovania orgánmi činnými v trestnom konaní. Z dovtedajších výsledkov tohto dokazovania krajský súd považoval za preukázané, že trestné stíhanie sťažovateľky je dôvodné („... *naďalej existujú dôvody na podozrenie, že skutok spáchali, dôvodnosť tohto podozrenia ani u jedného z obvinených nebola doteraz vykonaným dokazovaním spochybnená*“), a rovnako poukázal na skutkové okolnosti pretrvávania väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku („... *naďalej existujú aj konkrétne skutočnosti odôvodňujúce obavu, že by obvinená v prípade prepustenia z väzby na slobodu mohla v páchaní trestnej činnosti, pre ktorú je v prejednávanom prípade stíhaná, pokračovať, ktoré vyplývajú z charakteru skutku, zo spáchania ktorého je dôvodne podozrivá a pre ktorý jej preto bolo opodstatnene vznesené obvinenie, pokračovania v ňom opakovanými čiastkovými útokmi tvoriacimi podľa § 122 odsek 10 Trestného zákona jeden pokračovací trestný čin, ktorým sa obvinená mala snažiť mariť dôkazy v trestnej veci proti obvinenému... postupne od 04. 02. 2010, teda od momentu, kedy sa dozvedela o jeho zadržaní*“). Napriek tomu krajský súd v rámci svojej diskrečnej úvahy dospel k záveru, že je potrebné sťažnosti sťažovateľky čiastočne vyhovieť, v nadväznosti na čo zrušil rozhodnutie sudcu pre prípravné konanie a sám rozhodol tak, že lehotu trvania jej väzby predĺžil len o jeden mesiac, a nie o dva, ako to žiadala generálna prokuratúra.

Z citovaného odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu nemožno vyvodit', že by sa nevysporiadal s právne relevantnými argumentmi v súvislosti s rozhodovaním o väzbe (jej ďalšom trvaní) sťažovateľky, a podľa názoru ústavného súdu je odôvodnenie napadnutého uznesenia ústavne akceptovateľné.

S poukazom na uvedené skutočnosti ústavný súd nepovažuje napadnuté uznesenie krajského súdu za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené.

Vzhľadom na tieto dôvody ústavný súd vyslovil, že sťažnosť sťažovateľky je v tejto časti zjavne neopodstatnená, a preto ju odmietol už na predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 141 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v súvislosti so základným právom nebyť odňatý zákonnému a nestrannému sudcovi pri rozhodovaní o návrhu generálnej prokuratúry na predĺženie lehoty trvania väzby

Podstatou uplatnenej námietky je, že hoci sťažovateľka podala sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu z 12. novembra 2010 (ktorým sudca pre prípravné konanie rozhodol o tom, že nie je vylúčený z prerokovania tejto trestnej veci sťažovateľky), o jej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z tohto istého dňa (ktorým bolo okrem iného vyhovené návrhu generálneho prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľky do 4. februára 2011) rozhodol krajský súd skôr, ako rozhodol o sťažnosti proti uzneseniu o nevylúčení sudcu. Takýto postup je však podľa názoru sťažovateľky neakceptovateľný.

O zákonnosti väzby podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru rozhoduje súd. Z organického hľadiska pojem súd má rovnaký význam ako v čl. 6 ods. 1 dohovoru, t. j. musí ísť o orgán nezávislý a nestranný. So zreteľom na to, že čl. 6 ods. 1 dohovoru sa nevzťahuje na konanie a rozhodovanie o väzbe, základné procesné záruky uvedené v čl. 6 ods. 1 dohovoru vyplývajú z čl. 5 ods. 4 dohovoru (De Wilde a iní c. Belgicko). To isté sa vzťahuje aj na vzájomný pomer medzi čl. 46 až čl. 50 ústavy na jednej strane a čl. 17 ústavy na strane

druhej. Aj tu platí, že procesné záruky spravodlivého súdneho konania pri rozhodovaní všeobecných súdov o väzbe sú obsiahnuté v čl. 17 ústavy.

Vzhľadom na to, že namietané skutočnosti sťažovateľka považuje za porušenie jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 141 ústavy (nie teda za porušenie čl. 17 ústavy), resp. za porušenie jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (nie teda za porušenie čl. 5 ods. 4 dohovoru), je zrejmé *prima facie*, že k porušeniu ňou označených práv podľa ústavy a dohovoru dôjsť nemohlo (obdobne pozri aj uznesenie sp. zn. II. ÚS 76/2011 z 10. marca 2011 taktiež vo väzobnej veci sťažovateľky, ako aj uznesenie predbežného prerokovania sťažnosti sp. zn. IV. ÚS 397/2010 z 28. októbra 2010 vo väzobnej veci spoluobvineného N.).

Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Nad rámec odôvodnenia ústavný súd dodáva, že z uznesenia krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 37/2010 z 2. decembra 2010, ktorým bolo rozhodnuté o sťažovateľkinej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 12. novembra 2010 o nevyhlúčení sudcu z prerokovania väzobnej veci sťažovateľky, vyplýva, že toto prvostupňové uznesenie bolo zrušené bez ďalšieho postupu. Krajský súd v ňom okrem iného uviedol, že dôvodom vznesenej námietky bol iba sťažovateľkin *„úsudok o procesnom postupe senátu súdu prvého stupňa a obvinená vo vznesenej námietke neuviedla ani žiadne iné dôvody uvedené v... § 31 odsek 1... alebo odseku 2 alebo odseku 3 Trestného poriadku“*. Z tohto dôvodu preto podľa názoru krajského súdu nebolo potrebné o takto vznesenej námietke sťažovateľky podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku konať a rozhodovať. Proti tomuto uzneseniu krajského súdu sťažovateľka sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nepodala, a preto sa ústavný súd jej námietkami týkajúcimi sa nevyhlúčenia sudcu pre prípravné konanie z prerokovania a rozhodovania v jej väzobnej veci nemohol zaoberať.

Na základe uvedeného aj s poukazom na výsledok sťažnostného konania, keď v konečnom dôsledku o vznesenej námietke sťažovateľky vôbec ani nemalo byť

rozhodované, ústavný súd uzavrel, že v okolnostiach danej veci preto nemohlo dôjsť k pochybeniu krajského súdu, keď o sťažnosti proti napadnutému uzneseniu rozhodol skôr ako o sťažnosti proti uzneseniu o nevyhlúčení sudcu z prerokúvanej veci.

Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky v nej uplatnenými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. novembra 2011